

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Комерційна логістика
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **073 Менеджмент**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Логістика**

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

вибіркова
українська

Завідувач кафедри менеджменту,
логістики та інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри менеджменту, логістики та інновацій
Протокол № 1 від 27.08.2021 р.

Розробник:
Авраменко О.В., к.е.н., доц. кафедри менеджменту, логістики та інновацій

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Інтенсивний розвиток економічних відносин між господарюючими суб'єктами в умовах зростання конкуренції та глобалізації суспільного життя, вимагає використання нових методів управління підприємствами. Одним з таких методів є логістичний підхід до управління господарюючими суб'єктами. Комерційна логістика безпосередньо пов'язана з комерційною діяльністю, здійснює просторове переміщення реальних товарних потоків і пов'язаних з ними грошових, інформаційних та сервісних потоків.

Вивчення навчальної дисципліни «Комерційна логістика» спрямовано на вивчення концептуальних засад комерційної логістики, основних принципів ефективного використання логістики в комерційній практиці підприємств, дослідження особливостей розвитку функціональних областей комерційної логістики та формування інформаційного забезпечення прийняття ефективних логістичних рішень. Дисципліна є невід'ємною складовою економічних та маркетингових дисциплін, необхідних майбутнім менеджерам підприємств незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання.

Основними завданнями, що вирішуються у процесі викладання дисципліни, є:

оволодіння основними положеннями, категоріями й закономірностями логістики, як сучасного наукового напрямку, головних підходів до формування комплексної програми підвищення конкурентоспроможності фірми з точки зору логістики як нової парадигми підприємницької діяльності;

одержання навичок використання логістичного підходу до управління бізнес-процесом у різних сферах економіки;

формування вмінь оперативного і стратегічного управління закупівельною діяльністю торгівельного підприємства;

оволодіння навичками прийняття оптимальних рішень щодо якісного сервісного обслуговування споживачів;

формування вмінь щодо системного пов'язування закупівлі товарів з їх збутом та з урахуванням транспортного і складського забезпечення торгівельного підприємства.

Дисципліна «Комерційна логістика» дозволить сформувати у майбутніх фахівців з логістики навички системного мислення та застосування кількісних методів для прийняття логістичних рішень із закупівлі товарів та їх обґрунтування, їх транспортного та складського обслуговування, ефективного збуту та якісного обслуговування.

Мета вивчення дисципліни – забезпечення достатнього рівня компетенцій майбутніх спеціалістів у науковому обґрунтуванні та прийнятті оптимальних управлінських рішень з логістики із використанням сучасних інформаційних технологій.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	4
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	Іспит

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Маркетинг	Логістичний менеджмент і адміністрування
Менеджмент	Логістичне обслуговування
Логістика	Комплексний тренінг
Функціональна логістика	

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Визначати особливості розвитку функціональних областей комерційної логістики та формування інформаційного забезпечення прийняття ефективних логістичних рішень	визначати сутність та структуру комерційної логістики
	визначати підходи та методи планування закупівельної діяльності підприємства
	здійснювати управління запасами матеріальних ресурсів
	організовувати процес руху товаропотоку на складі з метою зменшення загальних витрат
	обирати між організацією власного складу та використанням послуг найманого
	планувати складські приміщення
	організовувати процес розподілу за різними каналами збуту продукції, використовуючи маркетингову та логістичну стратегії підприємства
	організовувати транспортну діяльність на підприємстві
	обирати маршрути транспортування вантажу на основі логістичного підходу
	формувати базові документи, регламент та правила перевезень
	визначати якість обслуговування та якість логістичного сервісу
	визначати оптимальний обсяг логістичного сервісу
	формувати інформаційну логістичну систему підприємства

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні засади та функціональні області комерційної логістики

Тема 1. Сутність, основні поняття та структура комерційної логістики

- 1.1. Поняття та сутність комерції, комерційної логістики.
- 1.2. Логістична система, її види та потоки в логістичних системах.
- 1.3. Вимірники, класифікація і основи прогнозування матеріального потоку.
- 1.4. Облік логістичних витрат.

Тема 2. Логістика закупівель та оптимізація закупівельних рішень

- 2.1. Мета та завдання логістичного управління закупівлями.
- 2.2. «Три рівня» діяльності служби закупівель.
- 2.3. Підходи до планування потреб.
- 2.4. Основні критерії оптимального вибору постачальника.
- 2.5. Організація служби закупівель на підприємстві.
- 2.6. Види і методи закупівель, оплата поставок

Тема 3. Управління запасами в логістичній системі

- 3.1. Основні системі управління запасами.
- 3.2. Базові системі контролю стану запасів.
- 3.3. Методи нормування запасів.
- 3.4. Система мінімізації запасів на підприємстві "точно у строк".
- 3.5. ABC-метод нормування запасів.
- 3.6. Поєднання ABC і XYZ-методів аналізу структури запасів.

Тема 4. Логістичні рішення щодо зберігання товарів на складах

- 4.1. Основні функції складських господарств у логістичній системі.
- 4.2. Методи обліку та контролю запасів продукції на складі.
- 4.3. Обробка інформації на складі та основні показники складської діяльності.

- 4.4. Вибір між організацією власного складу та використанням послуг найманого.
- 4.5. Метод Парето для прийняття рішення про розміщення товару на складі.
- 4.6. Планування складських приміщень.
- 4.7. Види складування, обладнання з обслуговування складу.

Тема 5. Логістика дистрибуції товарів

- 5.1. Канали розподілу та структура каналу розподілу продукції.
- 5.2. Класи складності логістичних ланцюгів.
- 5.3. Системи і форми збуту продукції.
- 5.4. Інфраструктурні елементи логістики руху товару.
- 5.5. Правила розподільчої логістики.

Тема 6. Транспортна логістика

- 6.1. Логістичний та традиційний підходи до організації транспортного процесу.
- 6.2. Вибір транспортного засобу з урахуванням логістики.
- 6.3. Основні критерії вибору перевізника.
- 6.4. Основні транспортні тарифи та правила їх визначення.
- 6.5. Вибір маршруту транспортування вантажу на основі логістичного підходу.
- 6.7. Визначення логістичних витрат на транспорті.
- 6.8. Базові документи, регламент, правила перевезень.
- 6.9. Транспортно-експедиційне забезпечення логістики

Тема 7. Логістичний підхід до обслуговування споживачів у комерційній логістиці

- 7.1. Основне поняття якості. Якість обслуговування споживачів.
- 7.2. Основні поняття циклу обслуговування і обробки замовлення споживача.
- 7.3. Поняття логістичного сервісу та його рівні.
- 7.4. Класифікація логістичного сервісу.
- 7.5. Показники роботи підприємства, що використовуються в якості критеріїв логістичного сервісу.
- 7.6. Визначення оптимального обсягу логістичного сервісу.
- 7.7. Час логістичного процесу та види тимчасових циклів у логістиці.

Тема 8. Логістичні інформаційні системи

- 8.1. Інформаційні системи в логістиці та їх класифікація.
- 8.2. Принципи побудови інформаційних систем у логістиці.
- 8.3. Класифікація маркування та основні вимоги до її нанесення на упаковку. Штрихове кодування вантажів. Товарний знак і його результативність.
- 8.4. Інформаційна стратегія брендуння.

Перелік лабораторних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни «Комерційна логістика» для реалізації визначених компетентностей освітньої програми та засвоєння змісту передбачено використання активних аудиторних форм і методів викладання (проблемні лекції, дискусії, мозкові атаки тощо) у поєднанні з виконанням практичних завдань за певною проблемою (виступи на практичних заняттях та інше).

Для формування компетентностей та досягнення результатів навчання під час лекцій і практичних занять використовуються різноманітні форми та методи навчання:

пояснювально-ілюстративний: для викладення основного матеріалу на лекціях та практичних заняттях; проблемні лекції (теми 3,4,5,7,8);

робота в малих групах: для спільної групової роботи при розрахунку основних критеріїв оптимального вибору постачальника, при визначенні потреб у матеріальних ресурсах, при визначенні місця розташування розподільчого центру з урахуванням економічного критерію оптимізації (теми 2,3,4,5,6);

дискусій та мозкового штурму: під час обговорення причин підвищення ролі інформаційних технологій в даний час, етапів, що реалізуються підприємствами для задоволення попиту споживачів (теми 7, 8).

Практичні заняття проводяться у вигляді спеціально розроблених практичних робіт під час виконання яких у повній мірі використовуються методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та практичні заняття. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати іспит, – 35 балів);

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

За лекційні заняття здобувач може отримати максимально 12 балів по 1 балу за 12 лекцій. За активну роботу на практичному занятті – 1 бал за кожне заняття, за виконання самостійних завдань на кожному практичному занятті – 1 бал. Максимальна кількість балів становить: 12 балів – лекції, 24 бали – практичні заняття. Максимальний бал – 36 балів.

Контроль знань студентів щодо засвоєння лекційного матеріалу проводиться впродовж семестру під час письмових контрольних робіт в межах модульного контролю, які оцінюються по 12 балів максимум кожна контрольна робота. Оцінки включаються до загальної оцінки поточного контролю за дисципліною.

Самостійна робота студентів оцінюється в рамках виконання індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань для вирішення конкретної ситуації тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей дисципліни. Екзаменаційне завдання виконується письмово. Відведений час на виконання – 120 хвилин. Під час виконання роботи не дозволяється користуватися будь-якими джерелами та пристроями.

Кожен екзаменаційний білет складається із тестових завдань та 2 практичних ситуацій (одне завдання діагностичне та одне завдання – евристичне), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Кожне завдання екзаменаційного білета оцінюється окремо. Максимальна кількість балів за відповідь на теоретичні питання у вигляді тестів складає 10 балів. Максимальна кількість балів за діагностичне завдання – 12 балів, за евристичне – 18 балів. Всього за екзамен 40 балів.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E	незадовільно	не зараховано
35 – 59	FX		
1 – 34	F		

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
Змістовий модуль 1. Методологічні засади та функціональні області комерційної логістики				
Тема 1. Сутність, основні поняття та структура комерційної логістики	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 1	Тема 1. Сутність, основні поняття та структура комерційної логістики	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 1	Вирішення завдань: вимірники, класифікація і основи прогнозування матеріального потоку. Облік логістичних витрат	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання		
Тема 2. Логістика закупівель та оптимізація закупівельних рішень	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 2	Тема 2. Логістика закупівель та оптимізація закупівельних рішень	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 2	Завдання логістичного управління закупівлями	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання		
Тема 3. Управління запасами в логістичній системі	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 3	Тема 3. Управління запасами в логістичній системі	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 3	Управління запасами в логістичних системах. Побудувати графік, що відображає зміну рівня транспортних	Активна робота на занятті та виконання	2

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
		запасів	завдання	
	<i>Самостійна робота</i>			
	Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання		
Тема 4. Логістичні рішення щодо зберігання товарів на складах	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 4	Тема 4.Логістичні рішення щодо зберігання товарів на складах	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 4	Методи обліку та контролю запасів продукції на складі Визначення потреби у складських площах	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Завдання до самостійного опрацювання	
	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 5	Тема 4.Логістичні рішення щодо зберігання товарів на складах	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 5	Визначення форми власності складу. Розрахунок основних показників складської діяльності	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Завдання до самостійного опрацювання	
Тема 5. Логістика дистрибуції товарів	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 6	Тема 5. Логістика дистрибуції товарів	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 6	Оцінка системи управління розподілом готової продукції	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			
Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Завдання до самостійного опрацювання		
Модуль ульни конт роль	Письмова контрольна робота			12
Тема 6. Транспортна логістика	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 7	Тема 6. Транспортна логістика	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 7	Вибір маршруту транспортування вантажу на основі логістичного підходу	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Самостійна	Питання та завдання до самостійного	Завдання до	

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
	робота	опрацювання	самостійного опрацювання	
	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 8	Тема 6. Транспортна логістика	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 8	Визначення логістичних витрат на транспорті	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Завдання до самостійного опрацювання	
Тема 7. Логістичний підхід до обслуговування споживачів у комерційній логістиці	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 9	Тема 7. Логістичний підхід до обслуговування споживачів у комерційній логістиці	Робота на лекції, відповіді на питання	1
	Практичне заняття 9	Визначення оптимального обсягу логістичного сервісу	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	Самостійна робота	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Завдання до самостійного опрацювання	
	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 10	Тема 7. Логістичний підхід до обслуговування споживачів у комерційній логістиці	Робота на лекції, відповіді на питання	1
Практичне заняття 10	Оцінка здатності системи обслуговування забезпечити необхідний рівень якості виконання замовлення	Активна робота на занятті та виконання завдання	2	
Самостійна робота	Пошук, підбір та перегляд Інтернет та відео джерел за заданою тематикою	Завдання до самостійного опрацювання		
Тема 8. Логістичні інформаційні системи	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція 11	Тема 8. Логістичні інформаційні системи	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 11	Аналіз відомих методів інформаційно-аналітичного забезпечення управління комерційною діяльністю	Активна робота на занятті та виконання завдання	2
	Самостійна робота	Пошук, підбір та огляд літературних джерел, Інтернет-ресурсів та відео джерел за заданою тематикою	Завдання до самостійного опрацювання	
	<i>Аудиторна робота</i>			

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Мак бал
	Лекція 12	Тема 8. Логістичні інформаційні системи	Робота на лекції	1
	Практичне заняття 12	Аналіз відомих методів інформаційно-аналітичного забезпечення управління комерційною діяльністю. Проблеми контролінгу	Активна робота на занятті	2
	Самостійна робота	Пошук, підбір та огляд літературних джерел, Інтернет-ресурсів та відео джерел за заданою тематикою	Завдання до самостійного опрацювання	
Модуль-ний контроль	Письмова контрольна робота			12
Іспит				40

Рекомендована література

Основна

1. Балабанова Л. В. Комерційна діяльність: маркетинг и логістика : навч. посібн. / Л. В. Балабанова, А. М. Германчук. К. : Професіонал, 2004. 288 с.
2. Жарська І.О. Логістика : навч. посіб. Одеса : ОНЕУ, 2019. 208 с.
3. Комерційна логістика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. А. Мазаракі, В. М. Торопков та ін.; за ред. А. А. Мазаракі. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. 408 с.
4. Крикавський Є., Похильченко О., Фертч М. Логістика та управління ланцюгами поставок: Підручник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 848 с.

Додаткова

1. Тюрін Н.М. Логістика : Навч. посіб. / Н.М. Тюріна, І.В.Гой, І.В. Бабій. К. : «Центр учбової літератури», 2019. 392 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://ukrlogistica.com.ua/> - Журнал «Дистрибуція і логістика».
2. <http://translog.com.ua/> - Журнал «Транспорт і логістика».
3. <http://www.logist.org.ua/> - «Логістика. Практика управління»